

Preporuke za postupanje i sprovođenje mjera zaštite u domovima za kolektivni smještaj

U svim objektima važno je sprovesti i poštovati opšte mjere za sprječavanje prenosa infekcija. Svi zaposleni dužni su da poštuju opšte mjere prevencije širenja infekcija dok je na upravama i menadžerima ovih ustanova da obezbijede poštovanja preporuka i njihove implementacije u praksi, kao i niz mjera koje je Institut predložio poslodavcima, a koje se odnose na postupanje sa zaposlenima i njihovim eventualnim obolijevanjem.

Pored ovih, postoji i niz tehničkih mjera koje su od posebnog značaja, a prva je obezbjeđivanje adekvatnog i funkcionalnog sistema ventilacije i laka dostupnost osnovnih sredstava za održavanje lične higijene korisnika i zaposlenih (tekuće vode i sapuna) kao i sredstava za dezinfekciju ruku i radnih površina.

Takođe je potrebno obezbjediti adekvatnu količinu:

- toplomjera
- papirnih maramica
- papirnih ubrusa za ruke
- hirurških maski
- rukavica za jednokratnu upotrebu
- vreća za smeće
- rastvora za dezinfekciju površina
- sredstava za održavanje higijene prostora i dezinfekciju velikih površina
- dispnzora sa sredstvima za dezinfekciju ruku

Kada se radi o neophodnim postupcima i procedurama, one se na ovom nivou znanja i obolijevanja ne razlikuju od postupaka namjenjenih za oboljele od sezonskog gripa. Samim tim treba insistirati na poošttravanju mjera čišćenja i dezinfekcije zajedničkih prostorija, soba i sanitarnih čvorova, kao i postavljanja adekvatna obavještenja i postere Instituta za javno zdravlje i drugih zdravstvenih ustanova kako postupati.

Za slučaj pojave simptoma kod štićenika ustanova, ustanova treba da ima spreman sopstveni plan postupanja i komunikacije u kojem ključni elementi treba da budu:

- obavještenje štićenicima šta da rade u slučaju pojave simptoma gdje se akcenat mora staviti na kontaktiranje posebno određene osobe iz ustanove koji će onda:
  - o obavijestiti nadležnog ljekara i/ili epidemiologa
  - o obezbjediti izolaciju osobe u sobi
  - o omogućiti osobi sa simptomima sav potreban komfor: dostavu hrane, lijekova, te pružanje zdravstvene pomoći bilo u sobi ili u najbližem domu zdravlja

Informisanje zaposlenih, kao i nabavka i podjela lične zaštitne opreme doprinose sveukupnoj organizaciji postupanja i njegovom nesmetanom (mirnom) sprovođenju, čime se sprječavaju situacije širenja panike.

Pravilno planiranje, sprovođenje preventivnih mjera i informisanjem štićenika i zaposlenih, obezbjeđuje najniži mogući rizik od širenja infekcije i dodatno obezbjeđuje zaštitu zdravlja štićenika i osoblja, ali i pravilno funkcioniranje ustanove.

IZVJEŠTAVANJE I KOMUNIKACIJA SA ZAPOSLENIMA

U situaciji epidemijske ili pandemijske pripreme preporučuje se održati sastanak sa svim zaposlenima u ustanovi i obavjestiti ih o:

- Nivou rizika od inficiranja novim koronavirusom uz naglašavanje korišćenja tačnih i provjerenih informacija o virusu i samoj bolesti, kao što su informacije dobijene od strane Instituta za javno zdravlje, Ministarstva zdravlja, Svjetske zdravstvene organizacije i slično. Naglasiti da je širenje neprovjerenih i netačnih informacija i mitova o virusu štetno.
- Značaju higijene i pranja ruku posebno pri / nakon kontakta sa osobama, kao i na važnost higijene u pripremi hrane.
- Neophodnosti izbjegavanja bliskog kontakta (ljubljenja) kao i rukovanja.
- Mjerama smanjenja rizika u ustanovi (npr. veća dostupnost sapuna i dezinficijensa, pojačanje dezinfekcije zajedničkih prostorija i sanitarnih čvorova, liftova i slično).
- Postupcima koje moraju poštovati ako neko od štićenika ili zaposlenih prijavi pojavu simptoma (javljanje, izolacija u sobi, komunikacija sa domom zdravlja i nadležnom epidemiološkom službom i sl.)

TREBAJU LI ŠTIĆENICI I OSOBLJE USTANOVE NOSITI MASKE?

DA – ali samo ako osoba **ima simptome** respiratorne infekcije

Pojedinci sa respiratornim simptomima treba da nose maske kako bi se ograničilo širenje bolesti. Međutim, sama upotreba maske ne pruža odgovarajući nivo zaštite te samim tim treba preduzimati i druge podjednako značajne mjere (poput održavanja higijene ruku, održavanje udaljenosti od ostalih štićenika i osoblja od najmanje jedan metar, a po mogućnosti dva metra). Ako se koriste maske, treba slijediti adekvatne postupke nošenja, uklanjanja i odlaganja te higijenske mjere pranja i dezinfekcije ruku nakon uklanjanja maske.

NE – ako osoba nema simptome respiratorne infekcije

Nema dokaza da je upotreba medicinskih maski za jednokratnu upotrebu na zdravim osobama korisna u sprječavanju infekcije. Uz to, pojedinci bez respiratornih simptoma trebali bi često obavljati higijenu ruku i izbjegavati neposrednu blizinu sa zaraženim osobama.

POSTUPAK U SLUČAJU SUMNJE NA SLUČAJ ZARAZE NOVIM KORONAVIRUSOM

U slučaju uočavanja simptoma infekcije koronavirusom kod štićenika, treba sprovesti sledeće:

- Posebno nominovani zaposleni treba odmah da kontaktira nadležnog epidemiologa kako bi prijavio sumnjivi slučaj i primio uputstva o potrebnim postupcima
- Ako ustanova ima ljekara, odmah obavijestiti i nadležnog ljekara
- Osobi pod sumnjom savjetovati da obavezno ostane u sobi sa zatvorenim vratima; dostaviti joj hiruršku masku, papirne maramice i sredstva za dezinfekciju ruku.
- Zaposlenima u ustanovi savjetovati da ne ulaze u sobu u kojoj je osoba pod sumnjom na infekciju
- Ukoliko postoji potreba kontakta sa štićenikom, trebalo bi odrediti samo jednu osobu koja će se starati o njemu uz upotrebu zaštitne maske, rukavica i druge opreme te održavanja udaljenosti od najmanje metar od bolesnika, po mogućnosti, dva metra.
- Maske, rukavice i sličnu zaštitnu opremu (LZO) treba odmah nakon upotrebe odložiti u plastične vreće i odložiti u kantu za smeće s poklopcem predviđenu za infektivni otpad. Ova oprema se ne smije ponovo koristiti. Nakon bacanja zaštitne opreme u kantu za otpad, zaposleni treba da operu ruke sapunom i vodom. Uputstva o korišćenju LZO Institut je objavio na svojoj veb stranici: <https://www.ijzcg.me/me/prevencija-covid-19> .

POSTUPAK PRANJA I ČIŠĆENJA SOBE U SLUČAJU DA JE U NJOJ BORAVILA OSOBA NA KOJU SE SUMNJA ILI JE POTVRĐENO DA JE ZARAŽENA KORONAVIRUSOM (COVID-19)

Ako je moguće, potencijalno kontaminirana soba ne bi trebalo da se koristi najmanje tokom narednih 24 časa (idealno 72h) kako bi se infektivnost virusa smanjila. Ako građevinsko rješenje dozvoljava, sobu treba tokom ovog perioda provjetravati tako da protok vazduha ne ugrožava okolne sobe.

Uputstva za čišćenje:

- prije nego se počne sa čišćenjem, obavezno je staviti masku i rukavice. Ako je prošlo manje od 24 časa od pražnjenja sobe potrebno je nositi visokofiltracionu N95 masku
- dodirivanje lica i očiju tokom čišćenja je zabranjeno
- da bi se prostor provjetrao tokom čišćenja prozori trebaju biti otvoreni
- prvo se čiste velike površine – pod, deterdžentom a nakon toga se dezinfikuje
- zatim sve potencijalno kontaminirane površine: kvake na vratima, telefoni, drške u hodnicima i na stepenicama – obrisati i dezinfikovati
- toaleti, uključujući i WC školjku i sve dostupne površine u toaletu čiste se deterdžentom i nakon toga dezinfikuju
- za nanošenje dezinfekcionog sredstva ne treba koristiti sredstva sa raspršivačem, jer može doći do prskanja koje mogu dalje širiti virus
- posteljinu, jastučnice, jorgane i druge tkanine treba ukloniti u posebnu plastičnu vreću i odneti na mašinsko pranje (60 - 90 °C)
- nakon čišćenja upotrebjene krpe treba oprati na 90 °C.
- rukavice i maska se skidaju posljednje, bacaju u plastičnu vreću, da bi se nakon toga ruke oprale sapunom i vodom te dezinfikovale
- otpad nastao tokom čišćenja treba što je prije moguće odložiti u kante za otpad
- odmah nakon čišćenja poželjno je istuširati se i presvući odjeću
- prozori ostaju otvoreni još neko vrijeme

Prilikom korišćenja sredstava za čišćenje važno je:

1. Pridržavati se uputstava za korištenje koje je naveo proizvođač sredstva
2. Izbjegavati kontakt sredstva s očima i kožom te držati dalje od dohvata djece ili osoba sa posebnim potrebama
3. Ne miješati različita sredstva za čišćenje te provjetravati prostorije u kojima se koristi sredstvo za čišćenje
4. Za dezinfekciju kontaminiranih površina ili materijala izbjegavati upotrebu raspršivača i ostaviti sredstvo da djeluje neko vrijeme na površini u skladu sa uputstvima proizvođača

Za dezinfekciju treba odabrati sredstvo koje u sebi sadrži neku od slijedećih aktivnih supstanci:

- Natrijum hipohlorit (0,05 - 0,5%)
- Etanol (70 %)
- Glutaraldehyd (2 %)
- Izopropanol (50 %)
- Benzalkonijum hlorid (0,05%)
- Natrijum hlorit (0,23 %)